

הכוח לנצח את הגלות

וישאו אתו בניו

(בראשית נ"ג)

כשהעלו בני יעקב את ארונו של אביהם לארץ-ישראל, כדי לקברו בחברון, מספרת התורה¹: "וישאו אותו בניו". אולם בפועל, רק עשרה מתוך שנים-עשר בניו נשאוהו, שכן יוסף ולוי נמנעו מלשאת את הארון.

דבר זה ציווה יעקב בעצמו, כפי שמביא רש"י²: "לוי לא יישא – שהוא עתיד לשאת את הארון, ויוסף לא יישא – שהוא מלך; מנשה ואפרים יהיו תחתיהם". ומכיוון שמנשה ואפרים היו שלוחיהם של יוסף ולוי לשאת את הארון, נחשב הדבר כאילו יוסף ולוי עצמם נשאוהו, וכך התקיים הפסוק "וישאו אותו בניו".

למעלה מהגלות

כאן יש להבין, מדוע בעצם לא היו יוסף ולוי יכולים לשאת את ארון אביהם? בעניין לוי, השאלה גדולה עוד יותר: הלוא לוי עצמו לא היה עתיד לשאת את ארון הברית אלא רק צאצאיו³, אחרי שעברו את כל שנות גלות מצרים. ואם בכל זאת נשיאת ארונו של מת היא הפרעה כה גדולה לנשיאת ארון ה' – כיצד נשא משה רבנו את ארונו של יוסף בעלותם ממצרים, והלוא גם משה עצמו היה לוי, מבני קהת, נושאי ארון הברית?

עלינו לומר, שבהימנעותם של יוסף ולוי מלשאת את ארונו של יעקב טמונה סיבה מהותית ופנימית יותר.

כל זמן שיעקב היה במצרים, לא היה יכול להתחיל השעבוד. נמצא אפוא, שנשיאתו של יעקב ממצרים היא שלב בהתחלת גלות מצרים. לכן יוסף ולוי לא

אוצר החכמה
116115

(1) פרשתנו נ"ג.

(2) והוא מתנחומא במדבר יב. תנחומא באבער שם. במדבר רבה פרשה ב,ח.

(3) ואת לשון רש"י "שהוא עתיד לשאת" צריך לייחס לשבט. ועל-דרך-זה הוא בתנחומא באבער ובמדבר רבה שם.

היו יכולים להשתתף בפעולה זו, הגורמת לגלות, כי הם, במהותם, למעלה מכל עניין הגלות.

שולט ולא נשלט

על יוסף נאמר⁴ "כל זמן שיוסף קיים – לא היה עליהם משוי של מצרים; מת יוסף – נתנו עליהם משוי". זו משמעותם העמוקה של דברי יעקב שיוסף "הוא מלך": מצרים אינה שולטת עליו אלא הוא שולט עליה.

כמורכז, השעבוד בפועל לא התחיל אלא לאחר מיתת לוי (שכן כל זמן שאחד השבטים חי, לא התחיל השעבוד, ולוי האריך ימים יותר מכולם). גם כשכבר החלה הגלות, שוחררו בני שבט לוי מעבודת הפרך, כי הם עסקו בתורה⁵. שכן גם לוי עומד מעל הגלות.

צימאון לגאולה

רואים אנו אפוא, שיוסף ולוי הם מעל כל עניין הגלות, ולכן לא היו יכולים להשתתף בנשיאת ארונו של יעקב.

עם זאת, שלחו יוסף ולוי שלוחים במקומם לשאת את ארון אביהם. בכך העניקו כוח לבניהם לעבור את הגלות בשלום: מנשה מבטא את התשוקה לחזור לבית אבא ("נשני אלוקים את... בית אבי"⁶), ואילו אפרים מסמל את הכוח להפוך את חושך הגלות לאור ("הפרני אלוקים בארץ עוניי"⁷). שתי התכונות הללו הן הדרך שבאמצעותה בני-ישראל יכולים להתגבר על קשיי הגלות ולהגיע לגאולה.

כאשר מצד אחד יש תשוקה וצימאון לגאולה, ומצד שני אין מתרשמים מקשיי הגלות והופכים את הגלות עצמה לאור – על-ידי כך מנצחים את הגלות וזוכים לגאולה.

(לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 235)

(4) שמות רבה פרשה א, ד. תנחומא שמות ג.

(5) פירוש רש"י שמות ה, ד. וראה שמות רבה פרשה ה, טז. תנחומא וארא ו.

(6) מקץ מא, גא.

(7) מקץ שם, נב.